CZU: 005.922.1:334.72:338.48 **https://doi.org/10.59295/sum11(4)2024_04**

MANAGEMENTUL SECURITĂȚII ECONOMICE - O ABORDARE INTEGRATĂ PENTRU REZILIENȚA ENTITĂȚILOR DIN SECTORUL TURISMULUI

***Veronica BULAT*,**
Universitatea de Stat din Moldova

Studiul analizează managementul securității economice în întreprinderi, punând accent pe gestionarea crizelor într-un mediu economic imprevizibil. Asigurarea rezilienței împotriva amenințărilor interne și externe este esențială pentru continuitatea afacerilor. Lucrarea subliniază importanța măsurilor proactive și a managementului anti-criză pentru menținerea stabilității economice pe termen lung. Se realizează o analiză comparativă a eficienței diverselor modele organizaționale în securitatea economică, precum și a capacității acestora de a se adapta la amenințări variate. Studiul examinează, de asemenea, impactul tehnologiei și al factorului uman în sistemele de securitate economică. Integrează modele economice Input-Output (IO) și Computable General Equilibrium (CGE) pentru a evalua efectele crizelor economice și ale turismului asupra sectoarelor interconectate. Originalitatea constă în compararea modelelor, evidențiind modelul CGE ca superior în captarea fluxurilor intersectoriale, ceea ce subliniază importanța siguranței în turism și necesitatea intervenției guvernamentale pentru protejarea destinațiilor turistice.

Cuvinte-cheie: *securitate economică, management anti-criză, reziliență, modele economice, turism, siguranță în turism.*

ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT - AN INTEGRATED APPROACH FOR THE RESILIENCE OF ENTITIES IN THE TOURISM SECTOR

The study analyzes the management of economic security in enterprises, emphasizing crisis management in an unpredictable economic environment. Ensuring resilience against internal and external threats is essential for business continuity. The paper highlights the importance of proactive measures and anti-crisis management for maintaining long-term economic stability. A comparative analysis is conducted on the effectiveness of various organizational models in economic security, as well as their ability to adapt to diverse threats. The study also examines the impact of technology and the human factor in economic security systems. It integrates Input-Output (IO) and Computable General Equilibrium (CGE) economic models to evaluate the effects of economic crises and tourism on interconnected sectors. The originality lies in the comparison of models, highlighting the CGE model as superior in capturing intersectoral flows, which underscores the importance of safety in tourism and the necessity for government intervention to protect tourist destinations.

Keywords: *economic security, anti-crisis management, resilience, economic models, tourism, safety in tourism.*

Introducere

Securitatea economică este un concept complex, care a evoluat semnificativ în ultimele decenii. La nivel internațional și european, aceasta este definită ca fiind capacitatea unei economii de a rezista și de a se adapta la amenințările interne și externe, menținând în același timp un echilibru dinamic. În industria turismului, securitatea economică implică nu doar independența financiară a întreprinderilor, ci și reziliența acestora în fața crizelor economice, cum ar fi recesiunile sau șocurile legate de sănătate [1, 110-120]. Experiențele internaționale, precum măsurile adoptate de Uniunea Europeană pentru sprijinirea turismului în timpul crizei COVID-19, subliniază importanța unui cadru robust de securitate economică. Acest cadru include politici fiscale sustenabile, diversificarea surselor de venit și o cooperare strânsă între sectorul public și cel privat [2]. De asemenea, securitatea economică se leagă de securitatea individuală, de grup sau națională, fiecare dintre acestea necesitând măsuri specifice pentru a asigura stabilitatea pe termen lung.

Securitatea economică joacă un rol crucial în asigurarea sustenabilității turismului [3, 24-29]. Ea permite indivizilor să aibă resursele financiare necesare pentru a călători, stimulând astfel activitatea turistică. La nivel european, măsurile de stimulare economică implementate de țări precum Spania și Italia, care depind în mare măsură de turism, au fost esențiale în perioada post-pandemică [4, 56-64]. Cu toate acestea, amenințări precum șomajul, munca informală și locurile de muncă nesigure pot submina securitatea economică și pot duce la o scădere a activității turistice. Criza COVID-19 a evidențiat aceste vulnerabilități, provocând o scădere bruscă a veniturilor din turism, pierderi masive de locuri de muncă și închiderea multor afaceri din sector [5, 96-102].

Securitatea sanitară este strâns corelată cu securitatea economică în industria turismului. Amenințările legate de sănătate, cum ar fi epidemii și probleme de mediu, pot descuraja călătoriile, afectând destinațiile turistice la nivel global. Creșterea incidenței bolilor infecțioase, precum BSE, SARS, Zika și COVID-19, a influențat Uniunea European profund preferințele turiștilor și a evidențiat necesitatea unor sisteme de sănătate robuste. Pandemia a scos în evidență consecințele devastatoare ale unei securități sanitare inadecvate, perturbând fluxurile turistice globale. La nivel internațional, au fost implementate măsuri stricte de sănătate publică, cum ar fi vaccinarea, testarea și certificarea sanității, pentru a restabili încrederea turiștilor și a asigura redresarea sectorului turismului. Aceste experiențe demonstrează că securitatea economică și sanitară sunt interdependente și că abordările integrate sunt esențiale pentru asigurarea unei dezvoltări durabile în turism.

Securitatea economică în turismul din Republica Moldova se referă la capacitatea sectorului de a rezista și de a se adapta la amenințările interne și externe, asigurând în același timp un mediu propice pentru dezvoltarea durabilă. Într-o țară cu o economie în tranziție, precum Moldova, securitatea economică este esențială pentru a sprijini creșterea turismului, având în vedere dependența sa de sursele externe de venit și fluctuațiile pieței. Definirea securității economice în acest context implică nu doar stabilitatea financiară a operatorilor din turism, ci și protecția resurselor naturale, culturale și umane, care constituie baza atracțiilor turistice.

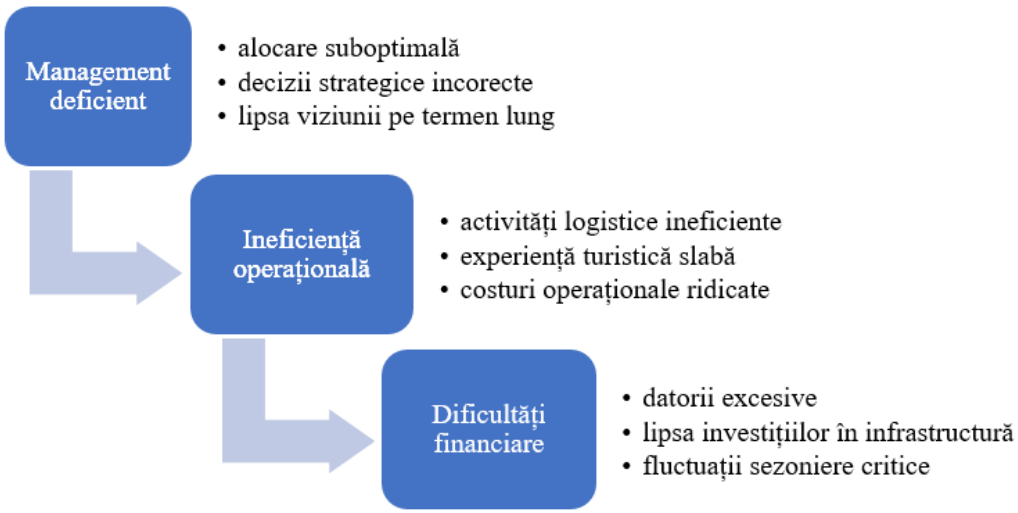
Metodologia cercetării

Această cercetare explorează impactul crizelor economice și al turismului asupra sectoarelor economice interconectate prin utilizarea a două modele economice complementare: modelul Input-Output (IO) și modelul Computable General Equilibrium (CGE). Metodologia adoptată îmbină analiza cantitativă și calitativă, oferind o înțelegere detaliată a interacțiunilor dintre sectoare. Modelul IO este utilizat pentru a evalua fluxurile de bunuri și servicii între sectoare, permițând identificarea impactului direct și indirect al turismului asupra economiei. Aceasta include analiza modificărilor în cerere și oferta sectorială, precum și efectele asupra angajărilor și producției. Pe de altă parte, modelul CGE permite simularea scenariilor economice complexe și analiza dinamică a comportamentului agenților economici în fața schimbărilor externe. Metodologia se bazează pe datele expuse în literatura de specialitate descriptivă care oferă o viziune cuprinzătoare asupra provocărilor și oportunităților cu care se confruntă industria turismului, facilitând dezvoltarea de strategii fundamentate pentru o recuperare economică sustenabilă.

Rezultate și discuții

Pentru Republica Moldova, securitatea economică este fundamentală pentru dezvoltarea sustenabilă a turismului. Aceasta asigură că cetățenii au acces la resursele financiare necesare pentru a călători și a participa la activități turistice, ceea ce contribuie la stimularea sectorului. Cu toate acestea, probleme precum șomajul, migrarea forțată a forței de muncă și instabilitatea economică pot afecta negativ această securitate, limitând capacitatea moldovenilor de a călători și de a investi în turism. De asemenea, crizele economice și politice din vecinătate pot inflUniunea Europeanănța negativ fluxurile turistice către Moldova. Experiențele recente, cum ar fi pandemia de COVID-19, au evidențiat fragilitatea sectorului turismului, care a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de vizitatori și a veniturilor, accentuând nevoia de strategii eficiente de recuperare și dezvoltare. Industria turismului se confruntă cu o serie de provocări interne care pot amenința securitatea economică a întreprinderilor din acest sector.

Figura 1. Factori interni de influență asupra securității economice în turism.

După cum se poate observa din figura 1, managementul deficient în industria turismului poate avea consecințe grave, inclusiv o alocare suboptimală a resurselor și pierderi financiare semnificative. Liderii care nu identifică oportunitățile și riscurile contribuie la o cultură organizațională ineficientă, afectând moralul angajaților. Pe lângă aceste aspecte, ineficiența operațională se manifestă prin procese interne slabe, precum gestionarea rezervărilor și comunicarea interdepartamentală, ceea ce reduce calitatea serviciilor oferite clienților. O experiență turistică neplăcută se traduce adesea în recenzii negative, diminuând atractivitatea destinației. În plus, problemele financiare, cum ar fi datoriile excesive și gestionarea ineficientă a fluxurilor de numerar, afectează sănătatea financiară a întreprinderilor. Aceste vulnerabilități devin critice în perioadele de criză economică sau fluctuații sezoniere, punând în pericol capacitatea de a face față obligațiilor financiare.

Lipsa de inovație reprezintă o amenințare semnificativă pentru industria turismului, deoarece întreprinderile care nu adoptă noi tehnologii sau nu se adaptează la tendințele emergente riscă să devină depășite. Această stagnare poate duce la pierderea interesului din partea turiștilor și, în cele din urmă, la scăderea veniturilor. Comportamentele etice discutabile, cum ar fi frauda și corupția, pot afecta negativ reputația unei întreprinderi, ceea ce influențează atragerea clienților și relațiile cu partenerii de afaceri. În acest context, responsabilitatea socială devine crucială, deoarece turiștii caută experiențe autentice și durabile [6]. De asemenea, calitatea personalului din turism joacă un rol esențial în asigurarea securității economice a întreprinderilor. Investițiile în formarea angajaților sunt vitale pentru a menține standarde înalte de servicii și pentru a răspunde eficient schimbărilor din industrie.

Pentru a proteja securitatea economică a industriei turismului, este esențial ca întreprinderile să abordeze acești factori interni cu o strategie bine definită. Îmbunătățirea managementului, eficientizarea proceselor operaționale, asigurarea sănătății financiare, promovarea inovației și formarea angajaților sunt măsuri cheie care pot contribui la creșterea rezilienței și competitivității în acest sector vital.

Guvernele Uniunii Europene (UE) au adoptat o serie de acțiuni și strategii menite să mențină securitatea economică în domeniul industriei turistice, având în vedere importanța acestui sector pentru economiile naționale și pentru coeziunea socială. Iată câteva dintre acțiunile esențiale întreprinse de Uniunea Europeană:

1. Pachete de Sprijin Financiar implementate prin diverse programe financiare pentru a ajuta sectorul turismului să facă față impactului crizelor, cum ar fi pandemia de COVID-19. Aceste pachete includ subvenții, împrumuturi cu dobândă redusă și garanții pentru întreprinderile din turism, pentru a le permite să își mențină operațiunile și locurile de muncă. Asemenea acțiuni pot fi regăsite în Regulamentul (UE) 2020/672: Reglementează măsurile temporare pentru a sprijini statele membre în ceea ce privește activitățile economice afectate de pandemia COVID-19, precum și Directiva 2011/83/ UE privind drepturile consumatorilor: Stabilirea normelor pentru protecția consumatorilor în contextul serviciilor turistice și Directiva (UE) 2015/2302 privind pachetele de călătorie și serviciile de călătorie asociate: Regulament

care protejează drepturile consumatorilor care achiziționează pachete de călătorie. Multe dintre fondurile UNIUNEA EUROPEANĂ sunt destinate dezvoltării regionale și sprijină proiecte în sectorul turismului. Aceste fonduri ajută la crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea capacităților în comunitățile turistice.

2. Strategia pentru Turismul European adoptată pentru promovarea turismului european ca un sector sustenabil și inovator. După cum se mneționează în comunicarea Comisiei Europene „Turismul în Uniunea Europeană: o prioritate pentru creștere și locuri de muncă" care subliniază importanța turismului pentru economia europeană și stabilește priorități pentru dezvoltarea acestuia. În aceeași ordine de idei poate fi luat în considerare și Planul de acțiune pentru turismul european care oferă o foaie de parcurs pentru consolidarea turismului în UE prin sprijinirea inovației, sustenabilității și digitalizării. Aceasta include măsuri pentru a sprijini diversificarea ofertei turistice, promovarea destinațiilor, dezvoltarea infrastructurii și creșterea vizibilității în rândul turiștilor internaționali.

3. Promovarea Securității Sanitare este prevăzută de regulamentele privind sănătatea publică: De exemplu, Regulamentul (UE) 2019/947 privind gestionarea crizelor de sănătate publică, care stabilește măsuri pentru prevenirea și controlul bolilor transmise sau Recomandările Comisiei Europene privind siguranța sanitară în turism: Include protocoale și orientări pentru asigurarea unui mediu turistic sigur și sănătos. În contextul pandemiei, guvernele europene au implementat protocoale de siguranță sanitară pentru a asigura turiștii că destinațiile sunt sigure. Aceste măsuri includ standarde de igienă stricte, verificări ale sănătății și politici de vaccinare, toate având scopul de a restabili încrederea turiștilor.

4. Cooperare și schimbul de informații prin care Uniunea Europeană facilitează colaborarea între statele membre prin schimbul de bune practici, date și informații cu privire la tendințele din turism, crizele economice și măsurile de răspuns. Acest lucru ajută la dezvoltarea unor politici mai eficiente și la adaptarea rapidă la schimbările din mediul economic.

5. Investiții în Infrastructură sunt susținute în Uniunea Europeană în baza Regulamentul (UE) 2021/1060 privind fondurile structurale și de investiții careoferă cadru pentru sprijinul financiar al proiectelor de dezvoltare regională, inclusiv cele din turism, precum și Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), care finanțează inițiativele de dezvoltare a infrastructurii turistice și a proiectelor de promovare a turismului în regiunile europene. Astfel, Uniunea Europeană sprijină proiecte de infrastructură în domeniul turismului, cum ar fi îmbunătățirea transportului, accesibilitatea și dezvoltarea spațiilor publice. Aceste investiții contribuie la creșterea atractivității destinațiilor turistice și la îmbunătățirea experiențelor turiștilor.

6. Promovarea Turismului Sustenabil. Uniunea Europeană încurajează inițiativele de turism sustenabil, care vizează protejarea mediului, conservarea patrimoniului cultural și sprijinirea comunităților locale. În baza Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernanța Uniunii Energetice, care include măsuri pentru o dezvoltare sustenabilă, care afectează, de asemenea, sectorul turismului și Agenda de turism sustenabil (2021): Parte a „Planului de acțiune pentru economia verde", care subliniază nevoia de a integra sustenabilitatea în strategiile de turism. Aceste acțiuni nu numai că îmbunătățesc imaginea turismului european, dar și contribuie la securitatea economică pe termen lung, prin asigurarea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea durabilă.

7. Politici de Mobilitate în baza Codului de vize al Uniunea Europeană (Regulamentul (CE) nr. 810/2009): Stabilirea normelor pentru facilitarea călătoriilor cetățenilor din țările terțe, sprijinind astfel turismul în Europa. De asemenea, politica de mobilitate a muncii: Include măsuri pentru a sprijini deplasarea lucrătorilor în sectorul turismului, asigurând astfel resurse umane suficiente. Astfel, Uniunea Europeană a implementat politici care facilitează mobilitatea cetățenilor, cum ar fi spațiul Schengen și reglementările privind vizele, care facilitează călătoriile între statele membre. Acest lucru contribuie la creșterea turismului transfrontalier și la stimularea economiilor locale.

Acțiunile guvernelor Uniunii Europene în domeniul securității economice a industriei turistice reflectă angajamentul de a susține un sector esențial pentru economiile naționale. Prin măsuri financiare, promovarea sănătății și siguranței, investiții în infrastructură și sprijin pentru turismul sustenabil, Uniunea Europeană își propune să asigure viabilitatea și competitivitatea industriei turistice pe termen lung, contribuind astfel la dezvoltarea unei economii europene reziliente.

Aceste acte normative și inițiative legislative reflectă angajamentul Uniunii Europene de a sprijini indus-

tria turismului în fața provocărilor economice și de sănătate, asigurând totodată o dezvoltare sustenabilă și protejarea drepturilor consumatorilor [7, 51-63].

Într-o lume din ce în ce mai interconectată, industria turismului joacă un rol esențial în economia globală. Cu toate acestea, crizele economice și șocurile externe pot avea un impact profund asupra acestui sector dinamic [8, 209-219; 9]. Pentru a evalua aceste efecte, economiștii recurg adesea la modele economice, dintre care cele mai frecvente sunt modelul Input-Output (IO) și modelul Computable General Equilibrium (CGE). Ambele modele oferă perspective unice asupra interacțiunilor dintre sectoare și asupra efectelor crizelor economice.

Modelul Input-Output, dezvoltat de economistul Wassily Leontief, este o abordare fundamentală în analiza relațiilor interindustriale. Acest model ilustrează modul în care producția dintr-un sector economic depinde de inputurile din alte sectoare. De exemplu, sectorul turismului nu funcționează izolat; el este interdependent cu industria hotelieră, alimentația publică, transportul și alte servicii [10, 76-89].

Modelul IO permite o evaluare detaliată a fluxurilor de bunuri și servicii între sectoare. Impactul turismului asupra economiei poate fi astfel măsurat nu doar în termeni de venituri directe, ci și prin efectele indirecte pe care le generează în alte domenii. Atunci când numărul turiștilor scade din cauza unei crize economice, sectorul hotelier, restaurantele și transportul sunt afectate. Prin intermediul coeficientilor de input-output, modelul IO arată cum o micșorare a cererii în turism se traduce în pierderi financiare și locuri de muncă în aceste industrii conexe. Un alt avantaj al modelului IO este că permite analiza schimbărilor structurale în economie. De exemplu, în urma unei crize economice, companiile pot fi nevoite să-și adapteze structura de costuri și strategiile de marketing. Modelul IO poate oferi indicii despre cum aceste schimbări afectează întreaga economie, inclusiv impactul asupra angajărilor și producției. Totuși, modelul IO are și limitări. Fiind un model static, nu reușește să capteze comportamentele dinamice ale agenților economici. De asemenea, coeficientii de input-output sunt considerați constanți, ceea ce poate să nu reflecte realitatea în condiții de criză, când companiile schimbă rapid furnizorii și modelele de producție pentru a se adapta la noile circumstanțe.

Modelul Computable General Equilibrium (CGE) reprezintă o abordare mai complexă și dinamică, care integrează teoria economică micro și macro pentru a evalua efectele schimbărilor în economiile interconectate. Spre deosebire de modelul IO, CGE analizează întreaga economie, având în vedere nu doar sectoarele individuale, ci și interacțiunile dintre acestea. Unul dintre avantajele cheie ale modelului CGE este flexibilitatea sa. Acesta poate fi adaptat pentru a include diverse politici economice, cum ar fi impozitele sau subvențiile, și poate simula diferite scenarii economice. De exemplu, în urma unei recesiuni globale, modelul CGE poate analiza cum s-ar putea ajusta cererea de turism, cum ar afecta prețurile și cum ar putea inflUniunea Europeanănța măsurile guvernamentale economiile locale. Modelul CGE este, de asemenea, dinamic, permițând simularea efectelor pe termen lung ale schimbărilor în turism sau în politicile economice. Aceasta înseamnă că poate evalua cum se adaptează sectorul turismului în urma crizelor, luând în considerare nu doar impactul imediat, ci și consecințele pe termen lung asupra creșterii economice și a sustenabilității. Cu toate acestea, utilizarea modelului CGE nu este lipsită de provocări. Implementarea sa necesită date detaliate și precise, ceea ce poate fi o provocare, mai ales în economiile în dezvoltare. De asemenea, precizia modelului depinde de estimările parametrice utilizate, care pot fi inflUniunea Europeanănțate de ipoteze care nu reflectă întotdeauna realitatea economică.

Atât modelul Input-Output, cât și modelul Computable General Equilibrium oferă instrumente valoroase pentru analiza impactului crizelor economice și al turismului asupra sectoarelor interconectate, dar fiecare are propriile avantaje și limitări. Modelul IO, fiind mai simplu, este potrivit pentru analizele inițiale, oferind o imagine de ansamblu asupra interacțiunilor dintre sectoare. Totuși, el nu reușește să capteze complexitatea dinamicii economice în condiții de criză.

Pe de altă parte, modelul CGE oferă o abordare detaliată și dinamică, care poate ajuta la înțelegerea efectelor pe termen lung ale politicilor economice și ale crizelor. Această dinamică permite o simulare mai realistă a comportamentului agenților economici și a interacțiunilor între sectoare.

Pentru o evaluare completă a impactului crizelor economice și al turismului asupra sectoarelor economice interconectate, o combinație între cele două modele ar putea fi cea mai eficientă abordare. Utilizarea

modelului IO pentru analiza inițială a fluxurilor interindustriale, urmată de modelul CGE pentru a explora efectele pe termen lung și politica economică, poate oferi o viziune cuprinzătoare asupra provocărilor și oportunităților cu care se confruntă industria turismului și economia în ansamblu.

Această sinergie între modele va ajuta factorii de decizie să dezvolte strategii mai bine fundamentate pentru a naviga prin perioadele de criză și pentru a susține dezvoltarea durabilă a turismului. Într-o lume în care crizele economice sunt tot mai frecvente, instrumentele de analiză economică devin esențiale pentru a asigura o recuperare eficientă și sustenabilă a sectorului turismului, protejând astfel nu doar economiile locale, ci și bunăstarea comunităților și a indivizilor care depind de această industrie vitală.

Organizația Mondială a Turismului (UN Tourism) joacă un rol crucial în asigurarea securității economice în domeniul turismului printr-o serie de acțiuni și inițiative menite să sprijine statele membre și să promoveze un turism sigur și sustenabil. Cele mai importante acțiuni se referă la: elaborarea politicilor și standardelor care dezvoltă și promovează politici și standarde internaționale pentru turismul sigur, care să ajute țările să implementeze măsuri adecvate de securitate economică și sanitară; promovarea colaborării internaționale ce facilitează colaborarea între guverne, organizații internaționale și sectorul privat pentru a împărtăși bune practici și soluții eficiente în domeniul securității economice; sprijin și suport pentru recuperarea Post-COVID prosupunând asistență tehnică și resurse pentru a ajuta destinațiile să se recupereze după pandemia COVID-19, inclusiv măsuri de protecție economică pentru operatorii din turism ; cercetare și analiză în baza de studii comprehesive pentru a evalua impactul diverselor amenințări asupra turismului și pentru a oferi recomandări bazate pe dovezi pentru îmbunătățirea securității economice ; Implementarea de inovație și tehnologii digitale pentru a îmbunătăți securitatea, cum ar fi utilizarea sistemelor de gestionare a riscurilor și a platformelor de informare pentru turiști; Formare și educație prin organizarea de cursuri de formare și workshop-uri pentru a educa operatorii din turism cu privire la importanța securității economice și a metodelor de implementare a acestora; promovarea turismului sustenabil ca parte integrantă a securității economice, ceea ce ajută la protejarea resurselor naturale și culturale; facilitarea accesului la resurse financiare pentru statele membre care doresc să implementeze măsuri de securitate economică în turism; implementarea inițiativelor de marketing pentru a promova destinațiile ca fiind sigure și atractive pentru turiști, ajutând la recuperarea fluxurilor turistice; precum și consolidarea parteneriatelor cu sectorul privat colaborând cu diferite organizații pentru a dezvolta soluții inovatoare în domeniul securității economice, inclusiv prin implementarea standardelor de calitate.

Acțiunile UN Tourism reflectă angajamentul organizației de a susține dezvoltarea unui sector turistic rezilient și sigur, care să contribuie la creșterea economică și la prosperitatea globală. Prin abordări integrate și colaborative, UN Tourism sprijină statele membre în îmbunătățirea securității economice în turism, contribuind astfel la crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea durabilă a industriei.

Pentru asigurarea securității economice în turismul din Republica Moldova, se recomandă o abordare cuprinzătoare. În primul rând, este esențială dezvoltarea unui cadru regulator care să ofere reglementări clare și coerente, asigurând un mediu de afaceri stabil pentru operatorii din turism. Îmbunătățirea infrastructurii de transport este, de asemenea, crucială; investițiile în aeroporturi, drumuri și transport public vor facilita accesibilitatea destinațiilor turistice și vor atrage investitori. Promovarea securității publice este o altă prioritate, prin colaborarea autorităților locale și forțelor de ordine pentru a implementa măsuri de siguranță vizibile. Campaniile de conștientizare și educație trebuie derulate atât pentru turiști, cât și pentru operatorii din turism, subliniind importanța securității economice. Turismul sustenabil ar trebui încurajat, protejând resursele naturale și culturale ale țării. Parteneriatele public-private pot sprijini inițiativele de siguranță și securitate, în timp ce digitalizarea serviciilor, cum ar fi aplicațiile mobile pentru ghidare, va îmbunătăți experiența turiștilor. Monitorizarea și evaluarea riscurilor sunt necesare pentru a implementa măsuri preventive, bazate pe analiza feedback-ului turiștilor. Sprijinul pentru afacerile locale este crucial, prin programe de acces la fonduri și resurse. Asrfel, cooperarea internațională va permite Republicii Moldova să beneficieze de bune practici și resurse în domeniul securității economice și al turismului, atrăgând turiști din piețe externe.

Aceste recomandări vizează nu doar asigurarea securității economice a industriei turismului din Republica Moldova, dar și consolidarea reputației țării ca destinație turistică sigură și atractivă, capabilă să răspundă provocărilor actuale și viitoare.

Într-o lume din ce în ce mai interconectată, securitatea economică a industriei turistice se confruntă cu numeroase provocări, fiecare având un impact profund asupra stabilității și sustenabilității afacerilor din acest sector. Atunci când ne gândim la turism, adesea ne imaginăm vacanțe relaxante pe plaje exotice sau explorări ale unor orașe istorice. Totuși, sub această fațadă atrăgătoare se află o rețea complexă de factori externi care pot amenința sănătatea economică a întreprinderilor turistice.

Instabilitatea economică și politică din anumite regiuni ale lumii poate descuraja turiștii să călătorească în acele zone. De exemplu, conflictele armate sau crizele politice pot transforma destinații promițătoare în zone de risc, iar turiștii, în căutarea siguranței, își vor redirecționa atenția către alte destinații mai stabile. Acest fenomen economic negativ nu doar că afectează fluxurile de turiști, dar poate duce și la o stagnare a dezvoltării economice locale, în special în regiunile care depind în mod critic de turism pentru prosperitate.

Unul dintre cei mai insidioși factori externi este amenințarea terorismului global. Atacurile teroriste, cum ar fi cele din Paris sau din Londra, nu doar că au dus la pierderi tragice de vieți omenești, dar au și un impact economic devastator asupra turismului. După astfel de incidente, destinațiile turistice care anterior erau aglomerate cu vizitatori se confruntă cu o scădere abruptă a numărului de turiști. Rezultatul este o diminuare a veniturilor pentru întreprinderile turistice, care se bazează pe fluxurile constante de turiști. Această reducere a activității turistice poate duce la falimentul unor afaceri, la pierderi de locuri de muncă și la o deteriorare a reputației economice a regiunii afectate.

Pe lângă terorism, crizele economice globale sunt un alt factor care poate afecta semnificativ securitatea economică a turismului. Recensiunile mondiale au un efect direct asupra puterii de cumpărare a consumatorilor și, implicit, asupra cererii pentru servicii turistice. În astfel de perioade, oamenii își limitează cheltuielile, iar turismul devine adesea o primă victimă. Hotelurile se confruntă cu o scădere a rezervărilor, restaurantele își reduc veniturile, iar agențiile de turism se străduiesc să supraviețuiască. Securitatea economică a întreprinderilor din turism devine astfel fragilă, iar impactul unei crize poate fi resimțit pe termen lung, chiar și după ce condițiile economice revin la normal.

În acest context complex, politica națională de turism joacă un rol esențial în asigurarea securității economice a întreprinderilor turistice. Guvernele pot interveni prin măsuri legislative și reglementări menite să sprijine sectorul turistic. Investițiile în infrastructură, campaniile de marketing pentru atragerea turiștilor și politicile de securitate publică sunt doar câteva exemple de intervenții care pot ajuta la consolidarea sectorului. De exemplu, o legislație care protejează drepturile consumatorilor și asigură standarde ridicate de siguranță poate spori încrederea turiștilor și poate contribui la creșterea fluxului turistic.

Pentru a naviga cu succes aceste provocări externe, întreprinderile din turism trebuie să își dezvolte un sistem de securitate economică bine structurat. Acest sistem ar trebui să fie capabil să gestioneze eficient amenințările obișnuite, dar și situațiile de urgență, adaptându-se în funcție de gravitatea amenințărilor. Managementul anti-criză devine un element critic, subliniind importanța strategiilor de prevenire și atenuare a crizelor în asigurarea stabilității pe termen lung a afacerilor.

În concluzie, analiza acestor factori externi oferă un cadru analitic util pentru înțelegerea complexității provocărilor cu care se confruntă industria turismului. Securitatea economică nu este doar un obiectiv dorit, ci o necesitate esențială pentru succesul acestui sector. Cu o abordare strategică și o colaborare eficientă între toate părțile implicate, industria turismului poate deveni mai rezistentă la amenințările externe și poate contribui la creșterea economică durabilă.

Astfel, este imperativ ca actorii din sectorul turistic să colaboreze și să dezvolte soluții inovatoare pentru a face față provocărilor contemporane, asigurându-se că turismul rămâne un motor vital pentru economia globală.

Referințe:

1. SLYVENKO, V., SLYVENKO, O. *Economic security of tourism in Germany: models for overcoming the crisis. European Journal of ManagementIssues,* 28(3), 110-120. doi:10.15421/192011. *(PDF) Economic security of tourism in Germany: models for overcoming the crisis*. 2020. Available from: https://www.researchgate.net/publication/346843642_Economic_security_of_tourism_in_Germany_models_for_overcoming_the_crisis [accessed Oct 13 2024].

2. TETIANA V. TERESHCHENKO, EDUARD V. SHCHEPANSKIY, LESIA V. OMELCHUK, TETIANA V. PIDLISNA, OLENA V. KHYTRA *Analytical Review of Modern Approaches to Determining the Essence of the Economic Security of Tourism Enterprises Department of Public Management and Administration,* UKRAINE. 2021. Monographic Section. DOI: 10.25115/39i6.5115
3. TOURIST SAFETY AND SECURITY. *Practical Measures for Destinations*, Published by the World Tourism Organization, 1996. ISBN: 92-844-0152-6.
4. VARADZHAKOVA, Desislava. MANCHEVA-ALI, Olga. *The challenges of the pandemic to the tourist industry economic security (case study of Bulgaria).* In: *Economic security in the context of sustenable development* [online]: The Collection of the International Scientific-Practical Conference, December 11, 2020, ASEM, Chișinău, Moldova. Chișinău: ASEM, 2021, pp. 56-64. ISBN 978-9975-155-01-4.
5. MIHUS, I., & MELKO, L. *Economic security system management of travel industry: making management decisions in crisis conditions. Economics, Finance and Management Review*, 2022, (4), 96–102. https://doi.org/10.36690/2674-5208- 2022-4-9
6. RAKI, A., NAYER, D., NAZIFI, A., ALEXANDER, M., & SEYF, S. *Tourism recovery strategies during major crises: The role of proactivity. Annals of Tourism Research*, 2021, 90(3), 103144. doi: https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103144.
7. CHVERTKO, L., & KYRYLIUK, I. *Threats to Economic Security of the Tourist Industry of Ukraine in the Conditions of Modern Challenges*. *Social Economics*, 2021, (62), 51-63. https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-05
8. FOURIE, J., ROSSELLÓ-NADAL, J., & SANTANA-GALLEGO, M. *Fatal Attraction: How Security Threats Hurt Tourism*. *Journal of Travel Research*, *59*(2), 2020, 209-219. https://doi.org/10.1177/0047287519826208
9. KYRYLIUK, I., SHAPOVAL, V., POVOROZNIUK, I., HERASYMENKO, T., & LYTVYN, O. (2020). *Tourism during pandemic of Covid-19: analysis of the situation and ways out of the crisis.* Sustainable Economic Development and Advancing Education Excellence in the Era of Global Pandemic (36th IBIMA), 8888–8897.
10. DEYING ZHOU, JOHN F. YANAGIDA, UJJAYANT CHAKRAVORTY, PINGSUN LEUNG, *Estimating economic impacts from tourism, Annals of Tourism Research*, Volume 24, Issue 1, 1997, Pages 76-89, ISSN 0160-7383, https://doi.org/10.1016/S0160-7383(96)00035-7.

Notă: *The article is developed in the context of the realization 'Strengthening socio-economic and legal mechanisms to ensure the well-being and security of the citizens' (CONSEJ 01.05.02).*

Date despre autor:
Veronica BULAT, doctor în economie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
E-mail: veronica.bulat@usm.md
ORCID: 0000-0002-6051-3460

Prezentat la 30.09.2024